



**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Αθήνα, 10-06-2016

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/3719/10-06-2016

Α Π Ο Φ Α Σ Η ΑΡ. 45/2016

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση στην έδρα της την 12-04-2016, σε συνέχεια της από 22-03-2016 τακτικής συνεδρίασής της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν οι Π. Χριστόφορος, Πρόεδρος της Αρχής, και τα τακτικά μέλη της Αρχής Λ. Κοτσαλής, Αν. – Ιωάν. Μεταξάς, Δ. Μπριόλας, Α. Συμβώνης, και Π. Τσαντίλας, καθώς και το αναπληρωματικό μέλος της Αρχής Σπ. Βλαχόπουλος, ως εισηγητής. Το τακτικό μέλος Κ. Χριστοδούλου, αν και προσκλήθηκε νομίμως εγγράφως, δεν προσήλθε λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν, επίσης, με εντολή του Προέδρου, η Ε. Μαραγκού, ειδική επιστήμων – νομικός, και ο Κ. Λιμνιώτης, ειδικός επιστήμων – πληροφορικός, ως βοηθοί εισηγητή. Επίσης, παρέστη, με εντολή του Προέδρου, και η Ε. Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του Διοικητικού – Οικονομικού Τμήματος της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Υποβλήθηκε στην Αρχή η με αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/2756/13.05.2015 καταγγελία της Α σχετικά με την ανάρτηση στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα, στο πρόγραμμα Διαύγεια (Α.Δ.Α: ...) της σύμβαση μίσθωσης έργου, που είχε συναφθεί την ...-...-... με λήξη την ...-...-... μεταξύ της ίδιας και του Ελληνικού Δημοσίου με σκοπό την εκτέλεση έργου από μέρους της Α για τις ανάγκες της Δ/σης Αλλοδαπών/ΑΕΑ στο πλαίσιο ευρωπαϊκής δράσης, καθώς το έργο ήταν συγχρηματοδοτούμενο κατά ποσοστό 75% από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η προσφεύγουσα με την καταγγελία της τόσο προς την Αρχή όσο και προγενέστερα προς το Τμήμα Ηλεκτρονικής Δίωξης της Ελληνικής Αστυνομίας που διαβίβασε αρμοδίως

την καταγγελία στη Δ/ση Πολιτικού Προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας διαμαρτύρεται για την ανάρτηση στο διαδίκτυο (στο πρόγραμμα Διαύγεια) δίχως την συναίνεσή της και δίχως σχετική ενημέρωση, όπως αναφέρει, προσωπικών της δεδομένων όπως, ημερομηνία γέννησης, αριθμό φορολογικού Μητρώου (εφεξής ΑΦΜ), αριθμό δελτίου αστυνομικής ταυτότητας και διεύθυνση της οικίας της καθώς και για την διατήρησή τους μετά τη λήξη της συναφθείσας μίσθωσης έργου αλλά και μετά την έγγραφη διαμαρτυρία της προκειμένου να αποσυρθούν από το διαδίκτυο. Αναφέρει επίσης, ότι η επίμαχη ανάρτηση διαπιστώνεται άμεσα, μέσω πληκτρολόγησης στη μηχανή αναζήτησης Google των λέξεων «Α» ως λέξεις-κλειδιά για την αναζήτηση. Ειδικότερα, η καταγγέλλουσα στις ...-...-... κατόπιν ενημέρωσής της ότι η καταγγελία της είχε μεταβιβασθεί στη Δ/ση Πολιτικού Προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, απέστειλε προς την υπηρεσία αυτή έγγραφο με το οποίο ζητούσε την άμεση απόσυρση της σύμβασης μίσθωσης έργου από το διαδίκτυο. Παράλληλα, κατήγγειλε την παραβίαση του νόμου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και τη μη αναζήτηση από την υπηρεσία που ανήρτησε την σύμβαση, σχετικής καθοδήγησης και λήψης άδειας από το Υπουργείο Εσωτερικών και την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

Εξάλλου, με το με αριθμ. πρωτ. ...από ...-...-... (αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/3170/04.06.2015) έγγραφό της η Δ/ση Πολιτικού Προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας (εφεξής ΕΛ.ΑΣ) του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ζήτησε τη γνώμη της Αρχής, σχετικά με το εάν δύναται, να ικανοποιήσει το αίτημα της Α για ανάκληση των προσωπικών της δεδομένων από το πρόγραμμα Διαύγεια και κατ' επέκταση από το διαδίκτυο. Αναφέρει, δε περαιτέρω, ότι ανήρτησε την εν λόγω σύμβαση μίσθωσης έργου κατόπιν σχετικού εγγράφου της Δ/σης Οικονομικών – Τμήμα 8^ο Διαχείρισης Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής και βάσει των διατάξεων του ν. 3861/2010. Στο έγγραφο της Δ/σης Πολιτικού Προσωπικού επισημαίνεται, ότι απεστάλη και σχετικό ερώτημα στην Δ/ση Οργάνωσης και Νομικής Υποστήριξης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας η οποία απάντησε ότι το ζήτημα δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητά της και πρότεινε την εξέτασή του από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Η Αρχή προκειμένου να προβεί στην εξέταση της υπόθεσης απέστειλε στην Δ/ση Πολιτικού Προσωπικού του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης έγγραφο με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1579/11.03.2016, με το οποίο ζητούσε την παροχή διευκρινήσεων ενόψει της προγραμματισμένης συνεδρίασης της Ολομέλειας της Αρχής. Συγκεκριμένα, ζητούσε να γνωστοποιηθούν βάσει ποιιάς υποπερίπτωσης της παρ. 4 του άρθρ. 2 του ν. 3861/2010 – Ενίσχυση της Διαφάνειας: ανάρτηση νόμων – πράξεων στο διαδίκτυο

(το οποίο προβλέπει τις αναρτητέες πράξεις) προέβη στην ανάρτηση της ως άνω αναφερόμενης σύμβασης. Επίσης, καλούσε την προαναφερθείσα υπηρεσία να γνωστοποιήσει άλλες σχετικές διατάξεις νόμων οι οποίες τυχόν, σχετίζονται με την ανάρτηση αυτή καθώς και να κοινοποιήσει στην Αρχή το με αριθμ. πρωτ. από ...-...-... έγγραφο της Δ/σης Οικονομικών – Τμήμα 8^ο Διαχ. Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής, το οποίο επικαλείτο στην αρχική αίτηση προς την Αρχή.

Με το με αριθμ. πρωτ.....από ...-...-... (αριθμ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/ 1695/18.03.2016) έγγραφό της, η Δ/ση Πολιτικού Προσωπικού απάντησε στην Αρχή επισυνάπτοντας το έγγραφο της Δ/σης Οικονομικών – Τμήμα 8^ο Διαχ. Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής, το οποίο την καλούσε «να μεριμνήσει για την ανάρτηση στο διαδίκτυο των προαναφερόμενων συμβάσεων, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3861/2010». Επιπλέον, η Δ/ση Πολιτικού Προσωπικού στο έγγραφο αυτό αναφέρει, ότι η ανάρτηση της σύμβασης έγινε βάσει του αρθρ. 2 παρ. 4 υποπερίπτωση 14 του ν. 3861/2010 και ότι δεν εμπίπτει στην περίπτωση της εξαίρεσης από την πρωτογενή ανάρτηση υποχρεωτικής λόγω υποχρεωτικής καταχώρισης στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) – χωρίς όμως, να επεξηγείται ειδικότερα ο ισχυρισμός. Περαιτέρω, σημειώνει, ότι κατόπιν έρευνας στο πρόγραμμα Διαύγεια δεν εντοπίζεται περίληψη σύμβασης μίσθωσης έργου ή υπόδειγμα αυτής αλλά αντίθετα, αναρτώνται όλες οι συμβάσεις του Δημοσίου. Άλλωστε, η υπηρεσία θεωρεί ότι η υποχρέωση ανάρτησης αυτούσιας της σύμβασης, προκύπτει από τη διάταξη του ισχύοντος άρθρου 8 του ν. 4325/2015 για τις συμβάσεις μίσθωσης έργου στο πλαίσιο προγραμμάτων Ε.Σ.Π.Α. και ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων δεδομένου ότι η συγκεκριμένη σύμβαση συνήφθη στο πλαίσιο έργου συγχρηματοδοτούμενου από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφής ως μέρος του Γενικού Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών» και η χρηματοδότηση καλύπτονταν κατά 75% από Ευρωπαϊκούς πόρους και κατά 25% από εθνικούς πόρους.

Το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και η Δ/ση Πολιτικού Προσωπικού της ΕΛ.ΑΣ. του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης κλήθηκαν νομίμως, με τα υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1583/11.03.2016 και Γ/ΕΞ/1586/11.03.2016 έγγραφα της Αρχής αντίστοιχα, σε ακρόαση ενώπιον της Αρχής στη συνεδρίαση της Ολομέλειας της Αρχής στην 22-03-2016, για να δώσουν περαιτέρω διευκρινίσεις και να εκθέσουν διεξοδικά τις απόψεις τους επί των ανωτέρω. Ομοίως για την συνεδρίαση της 22.03.2016 εκλήθη και η καταγγέλουσα Α (με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1585/11.03.2016 έγγραφο της Αρχής) προς πληρέστερη διευκρίνιση των ισχυρισμών της καίτοι τούτο δεν επιβάλλεται από το άρθρ. 21 παρ. 2 του ν. 2472/1997. Στη συνεδρίαση της 22.03.2016,

παρέστησαν νομίμως, ως εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, οι Β, ειδική επιστήμων, προϊσταμένη σε θέματα νομικής πληροφορικής, η Γ, νομικός σύμβουλος της Ομάδας Νομικής Υποστήριξης του ΟΔΕ Διαύγεια και ο Δ, προϊστάμενος του Τμήματος Διαφάνειας Ανοιχτής Διακυβέρνησης και Καινοτομίας της Δ/σης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, καθώς και οι Ε, δ/ντρια Δ/σης Πολιτικής Προστασίας και η Ζ, Τμηματάρχης στο Τμήμα Προσωπικού με Σχέση Εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου, ως εκπρόσωποι της Δ/σης Πολιτικού Προσωπικού της ΕΛ.ΑΣ. του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ενώ δεν παρέστη η καταγγέλουσα Α, στην οποία δεν κατέστη δυνατό, να επιδοθεί η ως άνω αναφερόμενη κλήση στη δηλωθείσα κατοικία της και στην οποία, επιπλέον, εστάλη στην ηλεκτρονική διεύθυνση που είχε γνωστοποιήσει την Αρχή ηλεκτρονικό μήνυμα εν είδει κλήσης, με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1684/18.03.2016). Κατά την ακρόαση, οι ως άνω εκπρόσωποι εξέθεσαν προφορικά τις απόψεις τους και εξήτησαν και έλαβαν προθεσμία υποβολής υπομνήματος. Συναφώς δε, το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, και ειδικότερα το Τμήμα Διαφάνειας, Ανοιχτής Διακυβέρνησης και Καινοτομίας αυτού, κατέθεσε εμπροθέσμως σχετικό υπόμνημα με αριθμ. πρωτ. ... (αριθμ. πρωτ. της Αρχής Γ/ΕΙΣ/2092/04.04.2016).

Στο εν λόγω υπόμνημα σημειώνονται μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

Το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης κατ' αρχήν θεωρεί πως η γενική επιφύλαξη υπέρ της σχετικής νομοθεσίας για την προστασία των απλών προσωπικών δεδομένων που περιέχεται στη διάταξη του άρθρ. 5 παρ. 1 του νόμου, δεν αφορά στις ρητά προβλεπόμενες από τις διατάξεις του άρθρ. 2 παρ. 4 πράξεις.

Ως προς την επίμαχη σύμβαση έργου υποστηρίζεται ότι υπάγεται στις διατάξεις της περ. 14 της παρ. 4 του άρθρ. 2, κατά τις οποίες προβλέπεται ανάρτηση περίληψης αυτής, εφόσον προβλέπεται η περίληψη από ειδική διάταξη νόμου, αν δε ελλείπει τέτοια διάταξη, δεν μπορεί να αποκλειστεί και η περίπτωση να εμπίπτει στην περ. 16. Ωστόσο, αναφέρεται ότι η διάταξη της περ. 14 που προβλέπει δημοσίευση περίληψης και όχι αυτό καθαυτό το σώμα της, δεν αποκλείει, την δημοσίευση προσωπικών δεδομένων, ως αναγκαίων και απαραίτητων για το κύρος και την εκτέλεση της πράξης στοιχείων.

Περαιτέρω δε, σημειώνεται ότι η διάταξη της περ. 14 της παρ. 4 του άρθρ. 2 πρέπει να ερμηνευτεί υπό το φως και σε συνδυασμό με τα οριζόμενα στη παρ. 4 του άρθρ. 3 του ν. 3861/2010, σύμφωνα με τα οποία: «Αν στην κείμενη νομοθεσία προβλέπεται η ανάρτηση περίληψης της πράξης ή απόφασης στο διαδίκτυο αναρτάται η περίληψη αυτής». Από τις ανωτέρω διατάξεις, αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους σύμφωνα με το γράμμα, το

πνεύμα και το σκοπό τους, συνάγεται, κατά το Υπουργείο, ότι μόνον όταν στην κείμενη νομοθεσία ρυθμίζεται η ανάρτηση περίληψης της πράξης αναρτάται η περίληψη αυτής (και όχι ολόκληρη η πράξη), για το λόγο ότι η αρχή της νομιμότητας της διοικητικής δράσης επιβάλλει στους φορείς του δημόσιου τομέα να μην προβαίνουν αυθαίρετα στην διαχείριση παρόμοιων ζητημάτων που εμπεριέχουν στάθμιση συνταγματικώς κατοχυρωμένων δικαιωμάτων, χωρίς σχετική διάταξη νόμου που να τους το επιβάλλει και, συγχρόνως, να τους διαφωτίζει στο πώς θα το κάνουν. Συνεπώς, εάν γίνει δεκτό ότι πρέπει να αναρτάται περίληψη στην περ. 14 της παρ. 4 του άρθρ. 2 του ν. 3861/2010 ενώ δεν καθορίζονται δια νόμου τα απαραίτητα στοιχεία της περίληψης, αυτό θα οδηγήσει σε σύγχυση, ανασφάλεια δικαίου και επιβάρυνση της Αρχής με σχετικά ερωτήματα. Επιπλέον, θα επιβάλλει μεγάλο βάρος στους φορείς του δημοσίου που θα κληθούν να σταθμίσουν και συγκεράσουν τα συγκρουόμενα συμφέροντα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων του ατόμου και της διαφάνειας στη δράση της Διοίκησης και του δικαιώματος στην πληροφόρηση, και εν τέλει να κρίνουν περί της αναγκαιότητας, ή μη, της ανάρτησης των προσωπικών αυτών δεδομένων.

Ως προς το χρόνο παραμονής των αναρτήσεων στο πρόγραμμα «Διαύγεια» αναφέρεται ότι, ρητή πρόβλεψη του νομοθέτη για απανάρτηση επιφυλάσσεται μόνο για την εσφαλμένη ανάρτηση, καθώς ο σκοπός του ήταν αυτή ακριβώς η διασφάλιση της διαφάνειας της κρατικής δράσης και ο έλεγχός της από τον πολίτη χωρίς ημερομηνία λήξης. Εξάλλου, με επίκληση της με αριθμ. 62/2004 Απόφασης της Αρχής τονίζεται ότι χρονικός περιορισμός των ευμενών πράξεων στο διαδίκτυο δεν δικαιολογείται από ιδιαίτερους λόγους προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Τέλος, αναφορικά με το ζήτημα της αναζήτησης και ανάκτησης των αναρτήσεων μέσω των μηχανών αναζήτησης, υποστηρίζεται ότι η χρήση μηχανών αναζήτησης πληροφοριών διευκολύνει την πρόσβαση και, ως εκ τούτου, τον έλεγχο της διοικητικής δράσης από κάθε ενδιαφερόμενο, εξυπηρετώντας το στόχο του νομοθέτη για διαφάνεια, τυχόν μάλιστα περιορισμοί, ιδίως για λόγους προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από μη νόμιμη συλλογή και επεξεργασία, δεν θα πρέπει να τίθενται στην πρόσβαση, αλλά, προγενεστέρως, κατά την κατάρτιση ή τη δημοσίευση των διοικητικών πράξεων με την ανάρτησή τους στο Πρόγραμμα, αφού άλλωστε, με τις διατάξεις του νόμου της «Διαύγειας», αναγνωρίζεται το δικαίωμα στην ελεύθερη και καθολική πρόσβαση στην πληροφορία παντός ενδιαφερομένου, χωρίς να απαιτείται αίτηση, εφόσον, βεβαίως, η πληροφορία αυτή προκύπτει από διοικητική πράξη που νομίμως καταρτίστηκε και δημοσιεύθηκε. Ωστόσο, επειδή παράλληλα με το στόχο της διαφάνειας πρέπει να αποτρέπεται όσο είναι εφικτό, το

ενδεχόμενο να καταστεί δυνατή η δημιουργία προφίλ σε βάρος κάποιου ατόμου, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου έχει ήδη λάβει από τον Οκτώβριο του 2014 τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα, ώστε οι μηχανές αναζήτησης να μην έχουν πρόσβαση στο σύστημα της «Διαύγειας», ύστερα από σχετική απαγόρευση, που προβλέπεται από το ίδιο το σύστημα. Ειδικότερα, προστέθηκε ξεχωριστή καταχώρηση – ένδειξη, σύμφωνα με την οποία το σύστημα δεν επιτρέπει την πρόσβαση στη μηχανή αναζήτησης. Ωστόσο, λόγω του ότι διαπιστώθηκε ότι κάποιες μηχανές αναζήτησης ευρετηρίαζαν αναρτημένες πράξεις όχι ύστερα από απευθείας πρόσβαση στην «Διαύγεια» αλλά μέσω συνδέσμων (links) από άλλα σημεία πρόσβασης (π.χ. μέσω των διαδικτυακών πυλών και ιστοτόπων (sites) των Υπουργείων), τα μέτρα αυτά ενισχύθηκαν από τις 17/2/2016 προκειμένου να αποκλείεται όχι μόνον η άμεση, αλλά και η έμμεση πρόσβαση στο σύστημα «Διαύγεια».

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων και μνεία των λεχθέντων κατά τη συνεδρίαση της 22.03.2016, άκουσε τον εισηγητή και τις διευκρινίσεις των βοηθών εισηγητή, οι οποίοι στη συνέχεια αποχώρησαν πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 2 στοιχ. α' του ν. 2472/1997, ορίζει ότι «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» είναι «κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων». «Υποκείμενο των δεδομένων» είναι «το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική». Δεν λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων.

Σύμφωνα επίσης με το άρθρο 2 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 ως «ευαίσθητα δεδομένα» νοούνται τα δεδομένα που αφορούν στη φυλετική ή εθνική προέλευση, στα πολιτικά φρονήματα, στις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, στη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, στην υγεία, στην κοινωνική πρόνοια και στην ερωτική ζωή, στα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες, καθώς και στη συμμετοχή σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις προσώπων. Στο ίδιο άρθρο επίσης (στοιχ. δ') ορίζεται ως επεξεργασία

δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα «κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση ή αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή». Επίσης, ως υπεύθυνος επεξεργασίας ορίζεται οποιοσδήποτε καθορίζει το σκοπό και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός (βλ. αρ. 2 στοιχ. ζ' του ν. 2472/1997).

2. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 2472/1997, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει :

α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών.

β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας.

γ) Να είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, να υποβάλλονται σε ενημέρωση.

δ) Να διατηρούνται σε μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται, κατά την κρίση της Αρχής, για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους και της επεξεργασίας τους. Μετά την παρέλευση της περιόδου αυτής, η Αρχή μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή της, να επιτρέπει τη διατήρηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για ιστορικούς επιστημονικούς ή στατιστικούς σκοπούς, εφ' όσον κρίνει ότι δεν θίγονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τα δικαιώματα των υποκειμένων τους ή και τρίτων.

3. Περαιτέρω, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνο όταν το υποκείμενο έχει δώσει τη συγκατάθεσή του, όπως επιτάσσει το αρ. 5 παρ. 1 του ν. 2472/1997. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου τους, εφόσον συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις που προβλέπονται, κατά τρόπο περιοριστικό, στην παρ. 2 του άρθρου αυτού. Ειδικότερα, η επεξεργασία επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση όταν: «α) είναι αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης, στην οποία το συμβαλλόμενο μέρος είναι υποκείμενο των δεδομένων ή για τη λήψη μέτρων κατόπιν αιτήσεως του υποκειμένου κατά το προσυμβατικό στάδιο, β) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία

επιβάλλεται από το νόμο, (...), ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών».

4. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 2472/1997, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απόρρητη. Διεξάγεται αποκλειστικά και μόνο από πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχο του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία και μόνον κατ' εντολή του. Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι για τη διεξαγωγή της επεξεργασίας ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να επιλέγει πρόσωπα με αντίστοιχα επαγγελματικά προσόντα που παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις από πλευράς τεχνικών γνώσεων και προσωπικής ακεραιότητας για την τήρηση του απορρήτου. Περαιτέρω, στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Αυτά τα μέτρα πρέπει να εξασφαλίζουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τους κινδύνους που συνεπάγεται η επεξεργασία και η φύση των δεδομένων που είναι αντικείμενο της επεξεργασίας. Με την επιφύλαξη άλλων διατάξεων, η Αρχή παρέχει οδηγίες ή εκδίδει κανονιστικές πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 ι' του ν. 2472/1997 για τη ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τον βαθμό ασφαλείας των δεδομένων και των υπολογιστικών και επικοινωνιακών υποδομών, τα μέτρα ασφαλείας που είναι αναγκαίο να λαμβάνονται για κάθε κατηγορία και επεξεργασία δεδομένων, καθώς και για τη χρήση τεχνολογιών ενίσχυσης της ιδιωτικότητας.

5. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 4 του ν. 3861/2010 για την ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο (Πρόγραμμα «Διαύγεια»), στο διαδίκτυο αναρτώνται:

α) « (...) βα) οι πράξεις της ανάληψης υποχρέωσης δαπάνης, της απόφασης έγκρισης δαπάνης και της οριστικοποίησης της πληρωμής που περιέχει το ακριβές ποσό που θα πληρωθεί για κάθε επιμέρους δαπάνη των φορέων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου.» Η περ.βα προστέθηκε ως άνω με τη παρ. 3 του άρθρου 23 του Ν.4210/2013 (ΦΕΚ Α 254 21.11.2013). «Από την υποχρέωση πρωτογενούς ανάρτησης

εξαιρούνται τα έγγραφα και τα στοιχεία δημοσίων συμβάσεων που καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) του άρθρου 11 του ν. 4013/2011 (Α` 204). Τα στοιχεία αυτά αντλούνται αυτομάτως από το ΚΗΜΔΗΣ». Το δεύτερο εδάφιο της περ.6α προστέθηκε με το άρθρο 197 παρ. 2 του Ν. 4281/2014, ΦΕΚ Α 160/8.8.2014.

β) « (...) 14) περιλήψεις πράξεων διορισμού, μετάταξης, διαθεσιμότητας, αποδοχής παραίτησης, λύσης της υπαλληλικής σχέσης ή υποβιβασμού υπαλλήλων, μόνιμων και μετακλητών, και διευθυντικών στελεχών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού, καθώς και αντιστοίχων πράξεων που αφορούν δημόσιους λειτουργούς, των οποίων η δημοσίευση απαιτείται κατά την κείμενη νομοθεσία, και περιλήψεις πράξεων διορισμού και συμβάσεων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ή συμβάσεων έργου στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού.

Από την υποχρέωση πρωτογενούς ανάρτησης εξαιρούνται τα έγγραφα και τα στοιχεία δημοσίων συμβάσεων που καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) του άρθρου 11 του ν. 4013/2011 (Α` 204). Τα στοιχεία αυτά αντλούνται αυτομάτως από το ΚΗΜΔΗΣ».

Το δεύτερο εδάφιο της περ. 14 προστέθηκε με το άρθρο 197 παρ. 3 του Ν. 4281/2014, ΦΕΚ Α 160/8.8.2014.

γ) « (...) 16) περιλήψεις διακηρύξεων, αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού.

Από την υποχρέωση πρωτογενούς ανάρτησης εξαιρούνται τα έγγραφα και τα στοιχεία δημοσίων συμβάσεων που καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) του άρθρου 11 του ν. 4013/2011 (Α` 204). Τα στοιχεία αυτά αντλούνται αυτομάτως από το ΚΗΜΔΗΣ».

Το δεύτερο εδάφιο της περ.16 προστέθηκε με το άρθρο 197 παρ. 5 του ν.4281/2014, ΦΕΚ Α 160/8.8.2014.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 201 παρ. 6 του ν. 4281/2014, η ισχύς των

παραγράφων 2, 3 και 5 του άρθρου 197 – οι οποίες τροποποίησαν το ν. 3861/2010 - αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης της παραγράφου 5 του άρθρου 139 του αυτού νόμου.

6. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν. 3861/2010, η ανάρτηση των πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 2 του αυτού νόμου στο Διαδίκτυο και η οργάνωση της αναζήτησης πληροφοριών πραγματοποιείται με την επιφύλαξη των κανόνων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Δεν αναρτώνται πράξεις, στις οποίες περιλαμβάνονται ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτά ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία.

7. Τέλος, στο άρθρ. 8 παρ. 3 του ν. 4325/2015, αναφέρεται ότι « *οι συμβάσεις μίσθωσης έργου που συνάπτουν οι φορείς στο πλαίσιο επιχειρησιακών προγραμμάτων του Ε.Σ.Π.Α. ή στο πλαίσιο άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων, αναρτώνται υποχρεωτικά στο πρόγραμμα «Διαύγεια». Σε περίπτωση σύναψης συμβάσεων κατά παράβαση των ως άνω διατάξεων, το συμβατικό ποσό της αμοιβής καταλογίζεται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στον λαβόντα και στο φυσικό πρόσωπο που υπογράφει τη σύμβαση για λογαριασμό της διοίκησης, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 15 του άρθρου 21 του ν.2190/1994, όπως ισχύει. Συμβάσεις έργου που έχουν συναφθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 30 του ν.4314/2014 χωρίς την έγκριση της Επιτροπής της Π.Υ.Σ. 33/2006, όπως ισχύει, αποστέλλονται υποχρεωτικά εντός ενός (1) μηνός, από τη δημοσίευση του παρόντος στη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης».*

8. Η Αρχή έχει στο παρελθόν εκφράσει προς το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (έγγραφα της Αρχής με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/5209/30.07.2012 και Γ/ΕΞ/6371/09.10.2013) επιφυλάξεις ως προς την εφαρμογή του ν. 3861/2010 και την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 25 του Συντάγματος. Συγκεκριμένα, η Αρχή επεσήμαινε στα έγγραφα αυτά, ότι για παράδειγμα η ανάρτηση δεδομένων, όπως ο αριθμός φορολογικού μητρώου, ο αριθμός του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας αλλά και ο τραπεζικός λογαριασμός, που περιέχονται στα χρηματικά εντάλματα πληρωμής ή σε άλλες διοικητικές πράξεις που αναρτώνται στο διαδίκτυο παραβιάζει προδήλως την αρχή της αναλογικότητας καθώς η δημοσίευση λεπτομερών στοιχείων που αφορούν φυσικά πρόσωπα δεν είναι απολύτως αναγκαία για την τήρηση της αρχής της διαφάνειας ενώ θίγει αδικαιολογήτως το ατομικό δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και ως εκ τούτου, δεν επιτρέπεται.

9. Επίσης, η Αρχή είχε θέσει και το ζήτημα κατάλληλης τροποποίησης των άρθρων 2 και 5 του ν. 3861/2010, ώστε να προβλέπεται για κάποιες πράξεις η ανάρτηση περίληψης ή αποσπάσματος αυτών, προκειμένου να αποφευχθεί η ανασφάλεια δικαίου, την οποία υποκρύπτει η ανάθεση σε όλα τα διοικητικά όργανα της χώρας της ad hoc κρίσης σχετικά με το εάν η ανάρτηση μίας διοικητικής πράξης είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας ή όχι. Εξάλλου, ο καθορισμός κριτηρίων για την επιλογή των αναρτητέων στο διαδίκτυο δεδομένων, που θα κατατείνει στον περιορισμό των αναρτητέων πράξεων σε όσες ουσιαστικά εξυπηρετούν τη διαφάνεια χωρίς να καταργείται το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, έχει τεθεί και από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010 στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-92/09 και C-93/09, Volker und Markus Schecke GbR, Hartmut Eifert κατά Land Hessen).

10. Τέλος, η Αρχή, ήδη από την αρχική της Γνωμοδότηση 1/2010 επί του σχεδίου του ν. 3861/2010, είχε θέσει το ζήτημα του κατάλληλου τεχνικού σχεδιασμού του τρόπου ανάρτησης των πράξεων στο διαδίκτυο, ώστε να αμβλύνεται η προσβολή των προσωπικών δεδομένων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία και τη λειτουργία εξωτερικών μηχανών αναζήτησης. Προς τούτο, πρέπει κατ' αρχάς να υπάρχει καθορισμός σαφών κριτηρίων για το είδος των αναρτητέων πράξεων των οποίων η δεικτοδότηση από εξωτερικές μηχανές αναζήτησης δεν θα ήταν ανεκτή υπό το πρίσμα της αρχής της αρχής της αναλογικότητας. Σημειώνεται ότι η υπ' αριθ. πρωτ./...-...-... Υπουργική Απόφαση, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 6 παρ. 7 του ν. 3861/2010 για τη ρύθμιση των επιμέρους τεχνικών θεμάτων, δεν προβλέπει συγκεκριμένα τεχνικά χαρακτηριστικά έτσι ώστε να αποτρέπεται, για κάποιες έστω αναρτητέες πράξεις που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η δεικτοδότησή τους από εξωτερικές μηχανές αναζήτησης.

11. Στην υπό κρίση περίπτωση τα επίμαχα στοιχεία της ανάρτησης στο «Διαύγεια» δεν συνιστούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, αφού δεν περιλαμβάνονται στην αποκλειστική απαρίθμηση του άρθρου 2 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 (Βλ. Απόφαση 57/2009 της Αρχής), αλλά αποτελούν απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρ. 2 στοιχ. α' του ν. 2472/1997.

Η επεξεργασία «απλών» - ήτοι μη ευαίσθητων - προσωπικών δεδομένων διέπεται από τη διάταξη του άρθρου 5 του ν. 2472/1997, σύμφωνα με την παράγραφο 1 της οποίας, «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του». Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων τους, είναι κατ' εξαίρεση επιτρεπτή, μόνο στην περίπτωση

που συντρέχει κάποια από τις εξαιρετικές βάσεις νομιμότητας της επεξεργασίας της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου. Στην προκειμένη περίπτωση, έχει εφαρμογή η περίπτωση β' της παρ. 2, η οποία ορίζει ότι: «Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: ... β) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο ...». Τέτοια υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας προβλέπεται στο ν. 3861/2010 για την ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο - «πρόγραμμα Διαύγεια». Κατά συνέπεια, η ανάρτηση στο διαδίκτυο των πράξεων, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3861/2010, εξυπηρετεί τη διαφάνεια στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα (βλ. 1/2010 Γνωμοδότηση της Αρχής) και καταρχήν, δεν εμποδίζεται από τη νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων, εφόσον οι εν λόγω πράξεις δεν περιλαμβάνουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 (βλ. άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 3861/2010). Τέτοια πράξη αποτελεί η σύμβαση μίσθωσης έργου στο Δημόσιο καθώς εμπεριέχεται στις πράξεις που αφενός, είναι αναρτητέες στο πρόγραμμα Διαύγεια και αφετέρου, περιλαμβάνει απλά προσωπικά δεδομένα.

12. Ειδικότερα, με την περ. 14, της παρ. 4 του άρθρ. 2 του ν. 3861/2010 γίνεται ρητή αναφορά στην ανάρτηση στο διαδίκτυο της περίληψης συμβάσεων έργου στο δημόσιο ενώ η περ. 16 του ίδιου άρθρου αναφέρεται σε αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης δημοσίων έργων οι οποίες αναρτώνται στο «Διαύγεια». Δεδομένου, ότι το κείμενο που αναρτήθηκε στο «Διαύγεια» αποτελεί την καταρτισθείσα σύμβαση έργου μεταξύ της Α και του ελληνικού δημοσίου και όχι πράξη κατακύρωσης ή ανάθεσης έργου πρέπει να γίνει δεκτό άνευ ετέρου, ότι η επίμαχη ανάρτηση εμπίπτει στο ρυθμιστικό πεδίο της ως άνω αναφερόμενης περ. 14, που απαιτεί τη δημοσίευση περίληψης της σύμβασης. Η δε, ανάρτηση περίληψης δεν συνεπάγεται τον αποκλεισμό δημοσίευσης στο «Διαύγεια» δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που είναι απαραίτητα και αναγκαία.

13. Συγκεκριμένα, ως προς το είδος των προσωπικών δεδομένων που θα περιέχει η αναρτητέα στο πρόγραμμα «Διαύγεια» περίληψη μίας σύμβασης μίσθωσης έργου, από το συνδυασμό των διατάξεων του άρθρ. 5 του ν. 3861/2010 και των θεμελιωδών προϋποθέσεων νομιμότητας επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων που επιτάσσει το άρθρ. 4 του ν. 2472/1991 (βλ. και ανωτέρω Σκέψη 8), προκύπτει ότι θα πρέπει να περιλαμβάνονται τα απολύτως απαραίτητα προσωπικά δεδομένα – και όχι περισσότερα – από αυτά που απαιτούνται εν όψει της εξυπηρέτησης του σκοπού της διαφάνειας. Ως τέτοια νοούνται το ονοματεπώνυμο και το πατρώνυμο, καθώς επίσης, και η επαγγελματική διεύθυνση. Ως εκ

τούτου, η δημοσίευση της διεύθυνσης οικίας, όταν πρόκειται για κατοικία φυσικού προσώπου και όχι επαγγελματική διεύθυνση, δεν μπορεί είναι ανεκτή υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας καθόσον δεν αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την εξυπηρέτηση του σκοπού της διαφάνειας, ενώ το ίδιο ισχύει και για το ΑΦΜ αλλά και τον αριθμό της αστυνομικής ταυτότητας του συμβαλλόμενου φυσικού προσώπου. Προφανώς, λοιπά ουσιώδη στοιχεία της σύμβασης εν όψει της εξυπηρέτησης του σκοπού της διαφάνειας, όπως είναι η διάρκειά της, το αντικείμενό της αλλά και το σχετικό χρηματικό ποσό, τα οποία αποτελούν επίσης δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα – εφόσον φυσικό πρόσωπο είναι συμβεβλημένο μέλος – θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην περίληψη της σύμβασης ανάθεσης έργου.

14. Σημειώνεται εξάλλου, ότι πράγματι, με το άρθρ. 8 του 4325/2015 θεσπίζεται απόκλιση από την ανάρτηση στο «Διαύγεια» περίληψης της σύμβασης μίσθωσης έργου, όπως προβλέπεται στο άρθρ. 2 παρ. 4 περ. 14 του ν. 3861/2010. Η ρύθμιση καταλαμβάνει συμβάσεις στο πλαίσιο προγραμμάτων του Ε.Σ.Π.Α ή ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων. Στις περιπτώσεις αυτές δημοσιεύεται η σύμβαση αυτούσια. Ωστόσο, η διάταξη αυτή η οποία είναι σε ισχύ σήμερα, δεν είχε τεθεί σε εφαρμογή κατά τον κρίσιμο χρόνο της σύναψης της επίμαχης σύμβασης έργου. Συνεπώς, η ανάρτηση έπρεπε να γίνει σύμφωνα με την ισχύουσα κατά το χρόνο σύναψης νομοθεσία, ήτοι σύμφωνα με το άρθρ. 2 παρ. 4 περ. 14 του ν. 3861/2010, που ρητά αναφέρεται σε ανάρτηση περίληψης της συναφθείσας σύμβασης.

15. Αναφορικά με το χρόνο τήρησης της ανάρτησης, μολονότι είναι κατανοητή η σκοπούμενη πρόθεση του νομοθέτη να μην συμπεριλάβει διάταξη σχετικά με την απανάρτηση των πράξεων προκειμένου να εξασφαλίσει τη μέγιστη διαφάνεια της κρατικής δράσης και το συνδεδεμένο έλεγχο της κρατικής εξουσίας, η ανάρτηση στο διαδίκτυο δεν θα μπορούσε να εκτείνεται στο διηνεκές, έστω και εάν πρόκειται για ευμενή πράξη. Σημειώνεται ότι η Αρχή έχει θέσει το ζήτημα της έλλειψης ειδικής πρόβλεψης (ήδη με τη Γνωμοδότηση 1/2010 για το προσχέδιο του νόμου Διαύγεια) σχετικά με τη χρονική διάρκεια της ανάρτησης, με συνέπεια οι πράξεις των διοικητικών οργάνων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα να παραμένουν αναρτημένες στο διαδίκτυο για αόριστο χρονικό διάστημα. Η Αρχή έχει επισημάνει ότι η ανάγκη διαφάνειας των πράξεων της Διοίκησης συνδέεται με την επικαιρότητα και, ως εκ τούτου, δεν δικαιολογείται η χωρίς χρονικό περιορισμό ανάρτηση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο. Άλλωστε, βασική αρχή της προστασίας των προσωπικών δεδομένων αποτελεί η χρονικώς περιορισμένη επεξεργασία αφού δεν νοείται ότι μια επεξεργασία προσωπικών δεδομένων είναι αναγκαία στο διηνεκές. Συνεπώς, και κατ' εφαρμογήν της αρχής της αναλογικότητας, πρέπει να προβλεφθεί με νομοθετική παρέμβαση

ανώτατο χρονικό όριο ανάρτησης στο διαδίκτυο, για τις διάφορες κατηγορίες πράξεων με προσωπικά δεδομένα, κατ' εκτίμηση της φύσης και του είδους των προσωπικών δεδομένων, καθώς και των λόγων που επιβάλλουν τη μείζονα διαφάνεια, κάτι το οποίο δεν έχει λάβει χώρα μέχρι σήμερα. Η χρονική αυτή διάρκεια θα πρέπει να είναι επαρκής κατά κατηγορία πράξεων ώστε να ικανοποιεί το βασικό σκοπό του νομοθέτη όπως περιγράφεται ανωτέρω, αλλά και να μην υπερβαίνει τα κατά κατηγορία πράξεων εύλογα όρια δημοσιότητας και χρησιμότητας για την επίτευξη της διαφάνειας.

16. Σύμφωνα με τα καταγγελλόμενα εισάγοντας στη μηχανής αναζήτησης «google», τις λέξεις-κλειδιά «Α επάγγελμα», εμφανίζονταν ως αποτέλεσμα η επίμαχη σύμβαση, όπως είχε αναρτηθεί στο «Διαύγεια». Εν τούτοις, το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με το ως άνω έγγραφο υπόμνημά του, επιβεβαιώνει το ότι έλαβε κατάλληλα τεχνικά μέτρα για την αποφυγή ευρετηρίασης των αναρτημένων εγγράφων/πράξεων από εξωτερικές μηχανές αναζήτησης. Τα μέτρα αυτά εμπλουτίστηκαν πολύ πρόσφατα (Φεβρουάριο 2016) και όσο η συγκεκριμένη υπόθεση – που άπτεται μεταξύ άλλων και του ζητήματος ευρετηρίασης, από τη μηχανή αναζήτησης Google, της επίμαχης ανηρτημένης στη Διαύγεια σύμβασης της καταγγέλλουσας – ήταν σε φάση διερεύνησης από την Αρχή. Συναφώς αναφέρεται, ότι κατά την 17^η Μαρτίου 2016 όπου πραγματοποιήθηκε αναζήτηση από την Αρχή μέσω της μηχανής αναζήτησης google με λέξεις-κλειδιά «Α επάγγελμα», η εν λόγω σύμβαση δεν εμφανίστηκε στα αποτελέσματα αναζήτησης κάτι το οποίο δεν ίσχυε κατά το χρονικό διάστημα της καταγγελίας. Όπως προέκυψε από εξέταση του διαδικτυακού τόπου Διαύγεια, έχει υλοποιηθεί το πρωτόκολλο REP (Robots Exclusion Protocol), όπου με αυτό προσδιορίζεται σύνολο αρχείων που δεν επιτρέπεται να δεικτοδοτηθούν ή να αναλυθούν από μηχανές αναζήτησης.

Σε κάθε περίπτωση, σκόπιμο είναι το Υπουργείο, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, να εφαρμόζει συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής όσον αφορά το ποιες αναρτητέες πράξεις θα εξαιρούνται από δυνατότητα ευρετηρίασής τους από εξωτερικές μηχανές αναζήτησης ή όχι. Όπως έχει ήδη επισημάνει κατά το παρελθόν η Αρχή (βλ. ανωτέρω Σκέψη 10), η υιοθέτηση μέτρων για την αποφυγή δεικτοδότησης από εξωτερικές μηχανές αναζήτησης αποσκοπεί στο να αμβλύνεται η προσβολή των προσωπικών δεδομένων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία και τη λειτουργία τέτοιων εξωτερικών μηχανών αναζήτησης. Ως εκ τούτου, η φύση και το περιεχόμενο της εκάστοτε αναρτητέας πράξης θα πρέπει να καθορίζουν αν η δεικτοδότηση μέσω εξωτερικών μηχανών αναζήτησης μπορεί να είναι ανεκτή υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας ή όχι.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα,

Απευθύνει, με βάση το άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. α' του ν. 2472/1997, σύσταση προς την Διεύθυνση Πολιτικού Προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας όπως απαντήσει τη σύμβαση έργου μεταξύ της Α και του ελληνικού δημοσίου εκπροσωπούμενου από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίας Τάξης (Α.Δ.Α: ...) και αντικαταστήσει αυτή με την περίληψη της σύμβασης η οποία θα περιέχει τα απαραίτητα και αναγκαία προσωπικά δεδομένα, όπως αυτά περιγράφονται στο σκεπτικό της απόφασης (Σκέψη 13).

Απευθύνει έκκληση στον νομοθέτη να προβεί σε νομοθετική ρύθμιση του χρονικού περιορισμού της ανάρτησης των πράξεων, που αφορούν σε φυσικά πρόσωπα, στο πρόγραμμα «Διαύγεια».

Ο Πρόεδρος

Η γραμματέας

Πέτρος Χριστόφορος

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου